



SZKOŁY PONADPODSTAWOWE

LABORATORIUM ODPOWIEDZIALNEJ DECYZJI

KARTA PRACY UCZNIA

Dobry smak zaczyna się w Polsce.

Nie marnuję, wybieram odpowiedzialnie.



CEL KARTY

Nie szukaj jednej "dobrej" odpowiedzi.

Sprawdzaj dane, porównuj kryteria, uzasadniaj decyzje.



KONFEDERACJA
LEWIATAN



Jak pracować z kartą? Nie chodzi o znalezienie jednej odpowiedzi, lecz o sprawdzenie, jakie dane są potrzebne do podjęcia decyzji. Lokalne nie zawsze automatycznie znaczy lepsze, tańsze nie zawsze znaczy bardziej opłacalne, a opakowanie wyglądające bardziej ekologicznie nie zawsze ma mniejszy wpływ na środowisko.

1. ILE NAPRAWDĘ MARNUJEMY - I CO WŁAŚCIWIE MÓWIĄ NAM DANE?

Zbadaj rzeczywisty problem w swojej szkole. Wybierz jeden obszar: niewypita woda, jedzenie pozostające po drugim śniadaniu, produkty wyrzucane w stołówce, jedzenie pozostające w automacie lub sklepiku albo jednorazowe opakowania.

Co mierzymy?	Jednostka	Czas obserwacji	Sposób zapisu

Analiza danych

Suma	Średnia	Mediana	Udział procentowy	Wynik na 1 ucznia

SPRAWDŹ, CZEGO NIE WIESZ. Zapisz jedną interpretację wyniku, a potem wskaż, jakich informacji brakuje, żeby ją potwierdzić.

Interpretacja:

Jakich danych brakuje?

2. LOKALNE = LEPSZE? SPRAWDŹMY, ZANIM ODPOWIEMY

Porównaj dwa podobne produkty: jeden wyprodukowany blisko miejsca sprzedaży, drugi pochodzący z większej odległości. Pochodzenie jest jednym z kryteriów, ale nie jedynym.

Kryterium	Produkt A	Produkt B	Czy to kryterium zmienia mój wybór?
odległość			
sposób transportu			
sezonowość			
warunki produkcji			
przechowywanie			
rodzaj opakowania			
cena			
dostępność			
wielkość opakowania			
prawdopodobieństwo			

wykorzystania
Czy sama liczba kilometrów wystarcza do wydania oceny? Uzasadnij.

3. ETYKIETA, REKLAMA CZY GREENWASHING?

Wybierz jedno twierdzenie z opakowania produktu. Oceń, czy jest informacją możliwą do zweryfikowania, opinią, hasłem reklamowym czy komunikatem wymagającym dodatkowego sprawdzenia.

Twierdzenie z opakowania	
Kategoria	☐ informacja do zweryfikowania ☐ opinia lub ocena ☐ hasło reklamowe ☐ wymaga sprawdzenia
Kto jest nadawcą?	
Co chce osiągnąć?	
Czy podaje dane lub źródło?	
Źródło, w którym sprawdzę twierdzenie	

4. TANIEJ NIE ZAWSZE ZNACZY TANIEJ

Porównaj dwie oferty tego samego lub podobnego produktu. Uwzględnij nie tylko cenę jednostkową, lecz także ilość,
możliwość wykorzystania i ryzyko zmarnowania.

	Produkt A	Produkt B
Cena opakowania		
Masa lub objętość		
Cena za 100 g lub 100 ml		
Ile naprawdę potrzebuję?		
Czy wykorzystam resztę?		
Termin lub możliwość przechowywania		
Mój wybór		

ROZSZERZENIE: dodaj promocję dwa plus jeden, krótki termin wykorzystania, kraj pochodzenia i różne rodzaje opakowania. Czy ranking ofert się zmienia?

5. WODA, KTÓREJ NIE WIDAĆ

Znajdź co najmniej dwa źródła dotyczące zużycia wody związane z wybranym produktem. Nie przyjmuj jednej liczby z internetu jako oczywistego faktu.

	Źródło 1	Źródło 2
Wartość lub wskaźnik		
Metoda obliczenia		
Rok publikacji		
Obszar geograficzny		
Definicja wskaźnika		
Co może tłumaczyć różnicę?		

6. NADMIAR ŻYWNOŚCI - PRYWATNY PROBLEM CZY PROBLEM SPOŁECZNY?

Wybierz rzeczywistą sytuację, w której jedzenia jest za dużo. Oceń możliwe drogi postępowania, zamiast od razu traktować nadmiar jako odpad.

Możliwa droga	Warunki, ryzyko i informacje potrzebne do decyzji
wykorzystanie później	
przetworzenie	
zamrożenie	
przekazanie innej osobie	
jadłodzielnia	
organizacja pomocowa	

7. JADŁODZIELNIA - JAK DZIAŁA?

Znajdź działającą jadłodzielnię, bank żywności, organizację lub inicjatywę społeczną. Nie opisuj tylko idei - sprawdź zasady konkretnego miejsca.

Nazwa lub miejsce	
Kto prowadzi?	
Kto może korzystać?	
Co można przekazać?	
Czego nie można przekazać?	
Kto odpowiada za przestrzeganie zasad?	
Jak informacja dociera do mieszkańców?	

Czy sama dobra intencja wystarczy, żeby bezpiecznie dzielić się żywnością? Uzasadnij.

8. OPAKOWANIE NIE ZNIKA

Porównaj dwa rozwiązania opakowaniowe. Najpierw ustal, jakie dane są potrzebne, żeby uczciwie je ocenić.

Kryterium	Opakowanie A	Opakowanie B	Czy mamy wystarczające dane?
masa materiału			
wielokrotność użycia			
transport			
możliwość odzyskania materiału			
system zbiórki			
dostępna infrastruktura			
system kaucyjny lub oznaczenia			

9. KTO ODPOWIADA?

Wmieści ci marnuje się duża ilość żywności. Wybierz jednego interesariusza i określ jego realny zakres wpływu.

☐ konsument ☐ sklep ☐ producent ☐ restauracja ☐ samorząd ☐ państwo ☐ szkoła ☐ organizacja społeczna

Za co może odpowiadać?	
Na co ma wpływ?	
Na co wpływu nie ma?	
Jakie rozwiązania może wdrożyć?	
Jakie koszty lub ograniczenia może napotkać?	

Najmocniejszy argument tej strony:

10. NIE KAMPANIA. INTERWENCJA OPARTA NA DANYCH

Wybierz rzeczywisty problem występujący w szkole lub otoczeniu. Niekończ na plakacie ani deklaracji. Zaprojektuj działanie, którego skutek da się sprawdzić.

☐ marnowanie jedzenia w stołówce ☐ niewykorzystana woda ☐ jednorazowe opakowania ☐ brak wiedzy o systemie kaucyjnym ☐ brak informacji o lokalnych możliwościach dzielenia się żywnością ☐ nadmierne zakupy podczas wydarzeń szkolnych ☐ inny problem

1. DIAGNOZA

Cowiemy? Jak mamy dane? Jakich danych brakuje?

2. HIPOTEZA

Dlaczego problem może występować?

3. INTERWENCJA

Cok konkretnie możemy zmienić?

4. WSKAŹNIK

Poczym poznamy, że rozwiązanie działa?

5. DZIAŁANIE

Jak długo i w jaki sposób wdrażamy rozwiązanie?

6. PONOWNY POMIAR

Jakie dane bierzemy po interwencji?

10. RAPORT PO INTERWENCJI

Porównaj dane początkowe i wynik podziałaniu. Jeżeli efektunie ma, to nie znaczy automatycznie, że projekt się nie udał. Sprawdź, czego dowiedziałeś się o problemie i o swoim sposobie badania.

Co zbadaliśmy?	
Jakie były dane początkowe?	
Co zrobiliśmy?	
Co się zmieniło?	
Czego nie możemy stwierdzić?	
Jakie są ograniczenia naszego badania?	
Co rekomendujemy dalej?	

Najważniejsze pytanie: na jakiej podstawie podejmuję decyzję, jakie będą jej konsekwencje i skąd wiem, że moje rozwiązanie rzeczywiście działa?

Moja końcowa rekomendacja:
